

Domadi glasovi

Stev. 203

Lienz, torek 1. oktobra 1946.

Leto 2.

PAPEŽ SE BORI ZA MIR.

„Rotim v imenu Boga!“

IV.

"Vatikan pa ni gledal le na Italijo. Mislil je na grozečo nevarnost, ki preti Poljski, na spor med Nemčijo in Poljsko, ki bi utegnil vsak čas sprožiti evropski spopad. Dne 31. avgusta ob 1 uri popoldne me je povabil k sebi kardinal Maglione ter mi izročil kratko noto. V njej je papež v imenu Boga rotil berlinsko in varšavsko vlado, naj ne ukreneta nič nepreklicnega, naj nadaljujeta pogajanja, hkrati pa je naprosil pariško, londonsko in rimsko vlado, naj to njegovo prošnjo v zadnjem hipu podpro pri svojih zaveznikih. Isto je bilo sporočeno mojim tovarišem iz Nemčije, Italije, Anglije in s Poljskega. V Londonu in Parizu so to pretresljivo spomenico dobro sprejeli. Vpoštevali so jo, saj so se cele tri dni potem branili, da bi pretreli niti porajanj. Tudi italijanska vlada se ni kazala hudo. Ciano je odgovoril, sklicujoč se na svojo demaršo, ki jo je istega dne storil v Berlinu. V Varšavi pa se Beck ni mogel premagati, čeprav je čutil vso nevarnost nemškega napada, da ne bi bil ob sprejemu papeževega nuncija napravil nevoljne kretnje, kar je v Vatikanu neprijetno učinkovalo. Kar se Hitlerja tiče, je isto noč potem, ko je prejel papežev klic, ukazal napad. Izdal je oklic na nemško armado, to je bil njegov odgovor na rotitve sv. Očeta, ki ga je rotil v imenu Boga."

DVOUMNO STALIŠČE ITALIJE. "Dne 1. septembra sem obiskal kardinala Maglione. Vseskozi je bil prepričan, da se Italija ne bo udeležila odkritega spopada med Nemčijo in Poljsko, kakor tudi ne onega, ki ga je bilo treba pričakovati med Anglijo in Francijo ter Nemčijo. Popoldne je fašistična vlada po sklepu ministrskega sveta objavila uradno obvestilo, ki je italijanskemu narodu naznanilo, da Italija ne namerava nobenih vojaških operacij. Beseda nevtralnost ni bila izgovorjena. Poluradni razlagalci so to stališče imenovali "nevojskovanje". Kak rok ni bil omenjen. Nič ni kazalo, ali je tak sklep začasn ali končen. Zaradi te dvoumnosti izraza, ki je bil v mednarodnem pravu neznan, so za prihodnjost nastali dvomi. Pij XII. se je odločil, da zadevo pojasni. Dne 4. septembra je v starem Mussolinijevem glasilu "Popolo d'Italia" izšel ormeč članek, čigar pero smo takoj spoznali. Ton tega rezkega in demoplutokratom v Londonu in Parizu grozečega članka ni bil neutralno uelašen."

POJASNJEVANJE BREZ POJASNILA. "Drugi dan je Pij XII. naročil jezuitskemu patru Tacchi Venturi, ki je pri lateranskih pogajanjih posredoval, naj obišče Mussolinija in ga svari, naj se Italija spopada ne udeleži. Mussolini je našel izgovor, da mu ni bilo treba sprejeti papeževega sela, katerega je napotil h grofu Ciano, ki ga je 6. septembra sprejel. Ciano mu je tako-le pojasnjeval: "1. Vladna izjava 1. septembra je enaka pravi in resnični nevtralnosti. 2. Ta izjava je trdna in vladni šef hoče, da velja do

konca vojske. 3. Seveda pa ne moremo naprej vedeti, ali se ne bo zgodilo kaj takega, kar bi Italijo prisililo, da bi vendarle drugače ukrenila vkljub sedanjemu sklepu, da ostane nevtralna." Tem zagotovitvam, ki jih je dal v Mussolinijevev imenu, je Ciano dodal še svoje zagotovilo, ki ga je Tacchi Venturi s temile besedami zapisal: "Minister je dostavil, da se bo še vnaprej, kakor se je doslej, držal nevtralnosti." Vatikan mi o svojem posredovanju pri italijanski vladi in o tem, kaj so mu tam odgovorili, ni nič omenil. Pač pa mi je naznanil, da si Vatikan trajno prizadeva, da bi Italijo utrdil v njenem sklepu "nevojskovanja" ter mi je tudi sporočil, kaj sam iz tega sklepa in sodi. Toda njegovo sklepanje in njegova sodba nas nista pomirjali. Niti tistega dne ne, ko sta sešla Venturi in Ciano. Niti papež, niti njegov državni tajnik, niti kak njihov sodelavec mi nikoli ni zagotavljal, da se bo Italija trajno vzdržala vojskega spopada. Nasprotno, vedno so me opominjali, da je vse to italijansko ravnanje le začasno."

"KO SI NEMCI IN RUSI NAD TRUPLJEM
POLJSKE - PODOJAJO ROKE."

"Vojskovanje na Poljskem nas je seznanilo z "bliskovito vojsko". Ko se je ta tako strahotno naglo bližala svojemu višku, je papež preklel vojsko in obsojal tiste, ki so jo započeli, napovedal je njene katastrofalne posledice ter objokoval in tolažil žrtve. Ko je dne 14. septembra sprejel poverljivo pismo novega belgijskega veleposlanika, je spregovoril o vojski, o kateri je dejal, da je "nepopravičljivi vihar." Nobena človeška modrost, je naglašal papež, ne more napovedati, koliko krvi bo prelita, kam se bo vojska še razširila in kakšne bodo njene posledice. Papež je izrecno dejal, da je za vojsko odgovorna Nemčija, ko je načelno obsodil njeno ravnanje, ki je odklanjalo porajanja ter takoj sezlo po orožju. Papež se je zavzel za pravice šibkih zoper sebičnost močnih. Pravtako je zahteval, naj se uveljavijo tiste mednarodne konvencije, katere prepovedujejo totalno vojskovanje, kakršno so Nemci na Poljskem pravkar razkazovali. - Dne 18. septembra je papež Pij XII. sprejemal novega litvanskega poslanika, kateremu je v svojem nagovoru izjavil, da "mora Evropa braniti svojo krščansko dediščino, ki je dvakrat oerožena na severo-vzhodu Nemčije, kjer si Nemci in Rusi nad truplom Poljske podajajo roke."

ZAPOVED ČASA

Sv. oče Pij XII. sledeče pravi k današnjemu položaju: "Naval brezbožnosti more zadržati samo en nasip: globoka in živa katoliška vera. Tega nasipa pa danes ni več. Skrajni čas je, da ga zopet postavimo! Zato nazaj k edinosti med vero in življenjem. Nazaj k živemu krščanstvu. Proč s tako vero, ki je le v navadah in običajih. Verske navade in običaji imajo samo tako dolgo svojo vrednost, dokler bude, vzpodbujajo in krepe osebno življenje po veri ter se tako življenje potem predaja iz roda v rod."

Drugi cerkveni knez, irski primas, pa tako-le pravi: "Mnogi od vas so zadosti dolgo živeli, da so doživeli dve svetovni vojni. Mi smo dosti dolgo živeli, da smo doživeli nesrečo, ki jo prinaša vzroja brez Boga. Ljudje so dolgo sanjali o nekem zemeljskem rajju,

kjer pa bi ne bilo prostora za Stvarnika. Pa so obstali potem pred nedopovedljivimi vojnimi grozotami, katerih največja je bila atomska bomba. Vprašamo se, ali so tisti, ki vodijo danes usodo narodov, razumeli nauk sv. očeta, ki pa je tako točno podal: Če Bog ne zida hiše, se zaman trudijo zidarji. Zdi se, da je dozorel čas za nov in strašen boj med Kristusovimi silami in onimi antikrista. Mogoče bo Cerkev v mnogih državah doživljala težke čase. V luči Kristusove modrosti pa smemo mirno in z zaupanjem zreti v bodočnost. Katoličani si moramo ohraniti svoj optimizem, če tudi bodočnost še tako temno kaže, Cerkev bo, oprta na svojega božjega Ustanovitelja, zmagovito izšla iz strašnega pregonjanja. Večkrat so že oznanjali njen konec, pa je še vedno pomlajena in okrepljena ostala. V današnjem času morajo biti katoličani bolj delavni. Delati in boriti se morajom za mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem.

KAKO SE OBNAVLJA ITALIJA

Najrazkošnejše mersko kopališče Italije je bil nekoč Via Regio. Danes si ne moremo misliti bolj žalostnega pogleda kakor je pogled na to kopališče ob Tirensem morju. Če se voziš po razrušenem mestu se že kažejo znaki poslovnega življenja. Promet je razmeroma gost, z razvalinami obdane ulice se zlivajo čisto nepričakovano v sijajno razsvetljeno promenado. Ob promenadi stoje na eni strani sami hoteli, nekateri sicer še poškodovani, vsi pa že odprti in sposobni, da sprejmejo nove goste. Na drugi - proti morju odprti strani se pa menjavajo restavracije in kavarne z elegantnimi malimi trgovinami. Vse - in teh je več kot 100 so popolnoma nove, solidno in dobro zgrajene.

Via Regio, ki skuša brezupno vojno zapuščino pokriti z blestečim plaščem, je v malem verna slika kontrastov, ki jih doživlja človek na potovanju po krajih, ki so po vojski največ trpeli. Na eni strani energično obnavljanje, na drugi pa trudna pasivnost. Italijani se po pravici postavljajo kot narod gradbenih mojstrov. Mnoga novozgrajena poslopja, predvsem pa, mnogi novi mostovi, ki že nadomeščajo zasilne, pričajo, da je stara gradbena tradicija v Italiji še vedno živa. Kljub temu pa so v državi posamezni kraji, ki nudijo tako brezupne ostanke strahotnega opustošenja, da kvarno uplivajo na voljo za obnovitev.

Takoj prvi dan po osvoboditvi je mestna uprava v Florenci razpisala natečaj za zgradbo mostov čez reko Arno. Nekateri načrti so bili že razstavljeni, preden se je prah dobro ulegel na razvaline. In vendar je danes, skoraj dve leti po osvoboditvi, od 4 razdejanih mostov zgrajen komaj eden. Celotno vprašanje italijanske obnove je v težavah zaradi trenutnega uboštva. Vlada s svojim neurejenim državnim preračunom pač daje kredite, kolikor jih more, kar pa je premalo, da bi poživilo obnovo. Poseben obnovitveni odbor izdeluje desetletni načrt. Razdejanih je bilo 6,300.000 stanovanjskih prostorov brez oziroma na poškodovane državne in industrijske naprave. Po tem načrtu bodo vsak mesec zgradili okroglo 90.000 prostorov. Poleg tega je vlada dovolila graditi nove hiše, v katerih bo 65.000 stanovanj. Ta načrt je že do polovice izvršen, pa je vkljub temu še vedno 1,500.000 ljudi brez strehe.

Ko se voziš skozi podrti toskanska mesteca se ne moreš iznebiti občutka, da bi bili Italijani lahko mnogo več storili, če bi tudi pri obnavljanju stanovanjskih hiš bili tako podjetni, kakor so se izkazali podjetne skoro v vsch drugih vprašanjih vsakdnjega življenja. Vsi sloji skušajo obnoviti svoje imetje, le lastniki stanovanjskih hiš so pozabili na svojo lastnino, čeprav je na razpolago dovolj gradiva in je nad 2,000.000 delavcev brezposelnih. Zakaj to?

Vlada ponuja hišnim lastnikom podporo v višini polovice obnovitvenih stroškov, za drugo polovico pa bi lastniki dobili brezobrošno posejilo. Pa vendar ne gre naprej. Vzrok je v tem, ker so najemnine tako nizke, da lastniku ne nudijo nobenega zaslužka. Drugi vzrok pa je ta, ker se lastniki boje nameravanega načrta, da bodo morali lastniki nepremičnin državi oddati del svojega premoženja. Bolj zviti kakor pa človekoljubni hišni posestniki zato sodijo, da ni še čas, da bi lahko imeli tako zrabljivo lastnino kakršna je hiša.

Pač pa je dosežen že velik uspeh pri obnovi cestnega omrežja. Se pred kratkim razdejane ceste so danes popravljene. Nemci so razstrelili skoro 2.500 mostov in prehodov na državnih cestah, kar je pa danes skoro že vse popravljeno. In vsi novi mostovi so celo lepo in umetniško dovršeni.

Železnicam zaenkrat še primanjkuje premoža, vendar je že danes dosežena polovica predvojneša prometa, čeprav je bilo dve tretjini voznega parka izgubljenega. Potniški promet je pa tako narastel, da se danes vozi po italijanskih železnicah 18 milijonov ljudi na mesec - seveda v živinskih vagonih -, medtem ko se je pred vojsko vozilo mesečno le 14 milijonov ljudi. Zdaj grade na mesec 450 vagonov ter delajo tudi nove lokomotive. Sicer se povečini razvijaja promet samo po enem tiru in je treba še popravljati viadukte in signalni sistem, vendar že 95% italijanskih železnic v redu obratuje. (Po "Weltpresse").

= :: =

VRACANJE DENARJA ONIM, KI SE VRACAJO. Zavezniška komisija za Avstrijo je s štev. Fin/ 516 A z dne 9. septembra 1946 glede denarja, ki so ga položile premeščene osebe, ki zapuščajo Avstrijo, izdala sledeča navodila:

1.) Prejeli smo pooblastilo o spremembi poslovanja z gotovino, ki so jo položile premeščene osebe in ki stopi v veljavo, ko te zapuščajo Avstrijo. To pooblastilo dovoljuje povračilo preseljenim osebam v času odhoda vsega položenega denarja, vključno Reichsmarke.

2.) Preseljene osebe pa seveda ne smejo jemati s seboj ob odhodu avstrijskega denarja, marveč ga lahko zamenjajo v Reichsmarke do tiste višine, ki so jo od začetka imeli in jo zamenjali v Šilinge ali toliko v Šilingih, kolikor so lahko zakonito medtem časom zaslužile. To zamenjavo bo izvršila Avstrijska narodna banka, ki je seveda pripravljena, preiskrbeti potrebno vsoto v Reichsmarkah.

3.) Vsebina tega pisma naj se objavi oddelku za premeščene osebe in krajevnim podružnicam avstrijske narodne banke, ki bodo, ko so se prepričale o istovetnosti in resničnem odhodu, vrnile odha-

jajoči premeščeni osebi položeni denar proti vrnitvi izvirne po-
botnice in podpisu zapisnika.

5.) Avstrijska narodna banka naj se opozori o nujnosti, da hkrati izda premeščeni osebi izvožno denarno potrdilo (Vzorec VI. Avstrijske Narodne banke), v dokaz, da ima dovoljenje, da vza-me s seboj razpoložljivi denar.

6.) O načinu, kako naj se ravna s tujim denarjem, ki ga imajo na novo došle premeščene osebe, se sedaj razpravlja z Avstrijsko Narodno banko, in pojasnilo o tem predmetu se bo pozneje objavilo.

Ravnatelj
finančnega oddelka.

REDUKCIJA MED UNRRA-INIM OSEBJEM V NEMCIJI. V Nemčiji bo UNRRA odpustila iz službe 1.753 uradnikov in uradnic, tako dajih bo ostalo le še 2.990.

GLAVNA NALOGA UNRRA-E: REPATRIACIJA BEGUNCEV. Ravnatelj UNRRA-e v Nemčiji Myer Cohen je dal podrejenemu osebju navodila, v katerih pravi, da naj smatrajo za svoje glavno nalogo pripraviti čim več beguncev do tega, da se prostovoljno vrnejo v domovino.